

NACIONALNI PARKOVI SAD-a

SAD – po površini i broju stanovnika – na četvrtom mestu u svetu
po ekonomskoj moći – prva sila na Zemlji;

Ggeografski položaj – izuzetno povoljan;

Sa severa, istoka i zapada - SAD je okružen najrazvijenijim
državama: Kanadom, državama zapadne Evrope i jugo-istočne Azije.

Jedino su na jugu nerazvijene zemlje Latinske Amerike bogate
sirovinama za industriju.

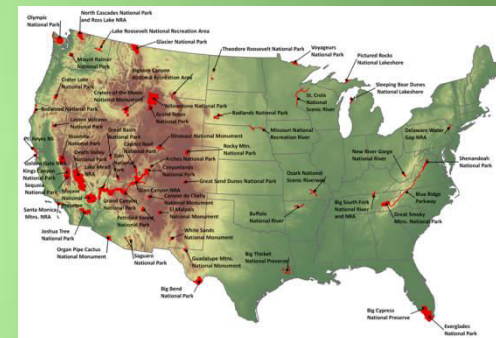
Prirodne karakteristike prostora su veoma raznolike - prirodne lepote;

Izdvajaju se tri velike prirodne celine:

Planinski lanac Kordiljera sa Pacifičkim primorjem – na zapadu;

Velika središnja nizija – u središnjem delu i

Apalačka visija sa priatlanskom nizijom – na istoku

Hronologija razvoja nacionalnih parkova

Prvi NP u svetu – 1872 godine Jelouston – osnovna svrha uživanje i zadovoljstvo posetilaca

Ta funkcija NP održana je do danas

Početakom XX veka bilo je osnovano još nekoliko NP

1916 god. dolazi do osnivanja Federalne agencije za NP
– National Park Service –

Agencija je promovisala i regulisala korišćenje NP kako bi se očuvale njihove prirodne, istorijske i pejzažne vrednosti i služile zadovoljstvu i rekreaciji posetilaca.

-Tridesetih godina XX veka uočeno je da boravak i aktivnosti ljudi u NP ugrožavaju floru i faunu tih prostora;

-Sedamdesetih godina XX veka pored turističke NP dobijaju i zaštitnu funkciju;

U sastavu National Park Service nalazi se 7 regionalnih organizacionih jedinica koje su zadužene za upravljanje NP:

1. Aljaska
2. Inter-planinska regija
3. Srednji Zapad
4. Regija Nacionalne prestonice
5. Severoistočna regija
6. Zapadno-pacifička regija i
7. Jugoistočna regija

NP u SAD-u obuhvataju oko 0,6% ukupne površine;

Pored NP pod zaštitom je i preko 300 prirodnih dobara različitih kategorija (rezervati, spomenici, parkovi...);

Ukupna površina zaštićenih dobara je oko 3,6% teritorije SAD-a;

NP rasprostranjeni su širom SAD-a , i svaki se odlikuje posebnim specifičnostima;

NP su izdvojeni u tri prostorne celine:

1. NP Zapadne regije
2. NP u istočnom delu
3. NP Aljaske

Zapadna regija – Američki divlji zapad obuhvata 1/3 teritorije SAD-a;

- U istočnom delu regija je pretežno nizijska dok je u središnjem i zapadnom delu izrazito planinska;
- Različiti klimatski tipovi usloveli su pojavu različitih predela, od pustinja (Arizona, Dolina smrti...) do stepa i bujnih šuma;
- Planinski delovi predstavljaju najatraktivnija turistička područja na svetu;
- Najistočniji delovi nekada su bili pod travama (prerije) na kojima su pasli bizoni;
- Posle naseljavanja Evropljana doslo je do uništavanja bizona, pa se oni danas mogu videti samo u zaštićenim rezervatima i NP;
- Danas se u ovoj regiji nalazi više od 1/2 svih NP SAD-a, a to je usloвила:
 - ✓ mala gustina naseljenosti,
 - ✓ veliko prostranstvo i
 - ✓ izuzetne prirodne vrednosti

NP Zapadne regije:

1. NP Yellowstone,
2. NP Grand Canyon,
3. NP Josemiti,
4. NP Glacier.

NP Yellowstone osnovan je 1. marta 1872 godine;

Zauzima površinu od oko 900.000 ha sa nv između 2.000-3.000m;

Obuhvata oblast Stenovitih planina sa mnogobrojnim gejzirima, jezerima tople i hladne vode, rekama, vodopadima, divljim klisurama, netaknutim šumama i divljim životinjama;

Najpoznatije prirodne pojave:

Vreli mamutovi izvori – izbijaju na brežuljku visokom 70m, krečnjački materijal obrazovao oko 50 jezera, stvaranje oblaka vodene pare

Gejzeri – postvulkanske pojave, ima ih oko 700 na nv 2.500-2.800m, najveći je *Ekscelzio* (95m), a najatraktivniji *Old Faithful* (60m)

Kameni stubovi – uzvišenja nastala pod dejstvom gejzira taloženjem krečnjaka iz tople vode; “Rt Slobode”

Vodopadi – u NP postoji veliki broj vodopada a najpoznatije stvara Jeloustonska reka (od 45m i od 120m)

- Zbog velikog prostiranja posetiocima je potrebno mnogo vremena da upoznaju sve lepote ovog NP

- NP Jelouston je jedna od najznačajnijih turističkih destinacija SAD-a

- Veliki broj turističkih lokaliteta, sadržaja, izgrađena i dobro uklopljena infrastruktura (drumske saobraćajnice, pešačke staze, hoteli, kampovi...)

NP Grand Canyon

- država Arizona,
- kanjon reke Kolorado,
- dubok 1,6km,
- stene crvene boje imaju veliku geološku vrednost,
- smatra se jednim od najvećih svetskih čuda,
- privlači posetioce iz celog sveta,
- usled atmosferskih prilika kanjon menja svoj izgled.

- Kanjon predstavlja i pravi biološki muzej – od pustinjačkih vrsta u nižim predelima do četinarara u gornjoj oblasti kanjona;
- Turistički sadržaji veoma dobro organizovani (pešačke i brodske ture)

NP Istočne regije:

- šest NP na teritoriji Apalačkih planina i Atlanske ravnice;
- Predeli su malo manje atraktivni u odnosu na predele u zapadnoj regiji;
- Najatraktivniji NP ove regije su:

1. NP Great Smoky Mountains i

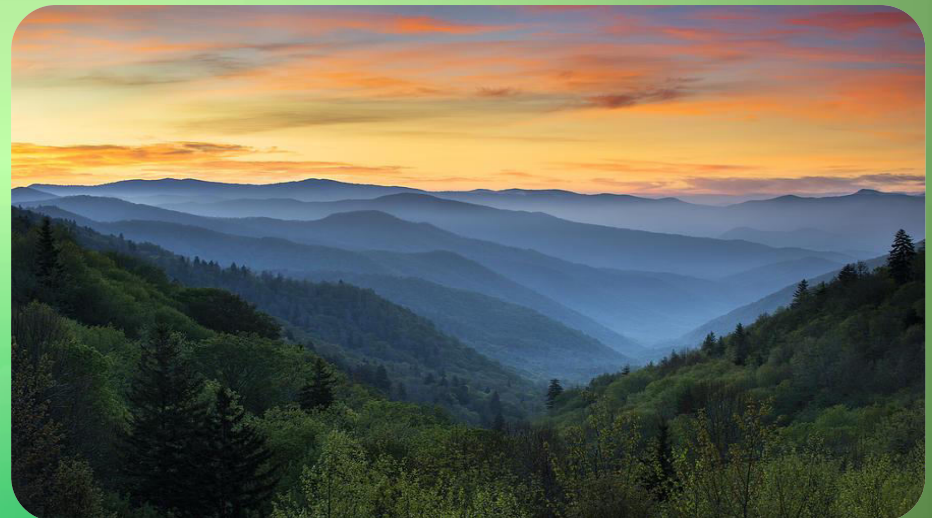
1. NP Mamutova pećina

Great Smoky mountains (NP Velike dimne planine)

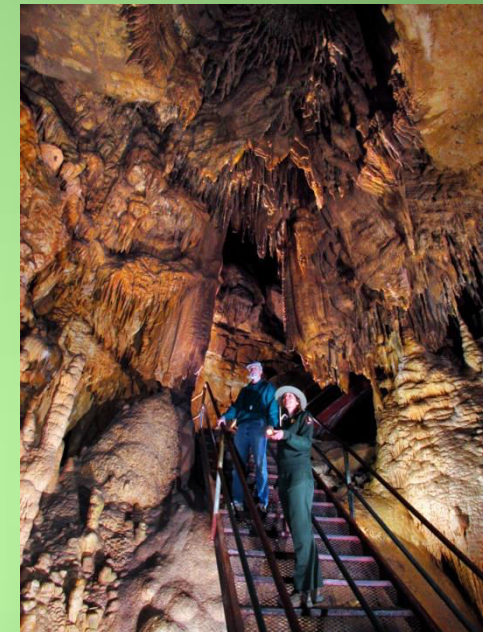
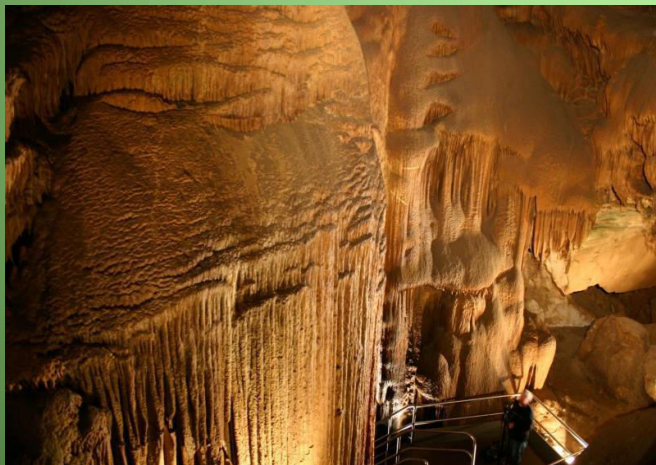
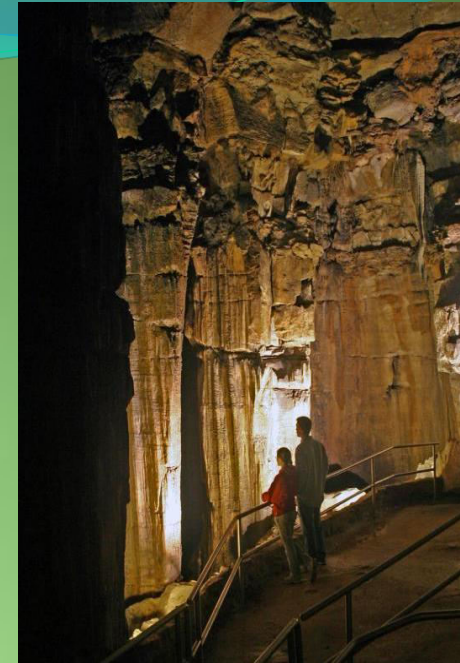
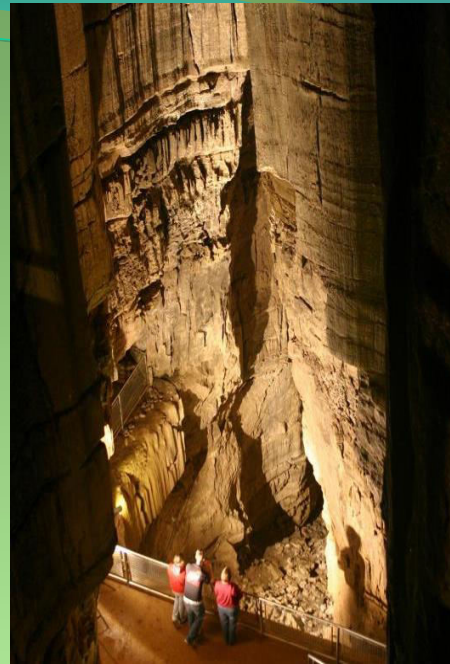
- Nalazi se na teritoriji države Tenesi i Karolina,
- Naziv “dimne” potiče od izmaglice koja okružuje Apalačku visiju,
- Veliko bogatstvo biodiverziteta (1.600 vrsta), vodenih tokova (1.100km),
- Turistički veoma posećen, veliki broj uređenih staza, obezbeđena mesta za posmatranje divlje faune...

Zbog velike posećenosti dolazi do ugrožavanja prirode (emisija gasova od motociklista, buka...

Mammoth Cave (NP Mamutova pećina)

- Obuhvata istoimenu pećinu, deo doline Zelene reke i pobrđa u južnom delu države Kentaki,
- Najveći i najuređeniji pećinski sistem u svetu (mreža kanala od 580km otvorena za posetioce).

NP Aljaske

- Osam NP na prostoru od 17 mil.ha,
- Atraktivna oblast divljine i netaknute prirode,
- Bogatstvo prirodnih lepota:
 - ✓ planinski vrhovi pod večitim snegom,
 - ✓ doline ispunjene ledom,
 - ✓ vijugave neukrotive reke,
 - ✓ veliki šumski kompleksi,
 - ✓ stenovita i razučena morska obala sa zalivima, fjordovima, zatonima...
- Sve vrednosti su izuzetno dobro očuvane a na neke od njih čovek još nije kročio.

NP Denali

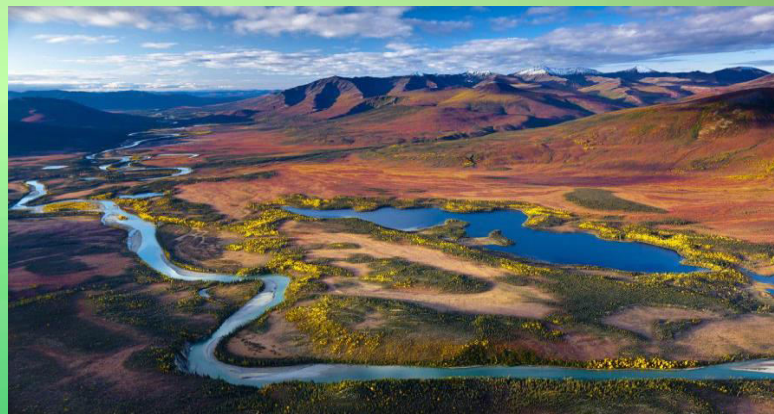

- Proглаšen za NP 1917 god.,
- Bogatstvo biološke raznovrsnosti,
- Najviši vrh SAD-a - Mount McKinley (6194m),
- Subarktički ekosistemi,
- Mogućnosti za posmatranje divlje flore i faune, planinarenje, “backpacking”, naučno –istraživačke ture,
- Zbog izuzetnih prirodnih vrednosti 1976 god proglašen za međunarodni rezervat biosfere

NP Gates of the Arctic (kapije Arktika)

- Najseverniji NP SAD-a,
- Slaba naseljenost , svega 1500 ljudi ,
- Nema uređenih staza, puteva, smeštajnih kapaciteta...
- Zbog klimatskih prilika promet turista je mali.

Ostali NP u SAD-u

NP ostrvskog tipa:

✓ Hawaii Volcanoes na Havajima u Pacifičkom okeanu

✓ Devičanska ostrva u Atlanskom okeanu,

✓ Američka Samoa u Pacifiku,

✓ Everglades na Floridi

NP Everglades

- Na jugu Floride – NP subtropskog predela,
- Bujna vegetacija (borovi i drvo mahagoni),
- Bogatstvo ornitofaune,
- Retke i ugrožene vrste (Floridski panter, Kanadska kuna, Zelena kornjača, Crni pelikan, krokodil i aligator),

- Proglašen je i za međunarodni rezervat biosfere,
- Nalazi se na Listu svetske baštine i na Ramzarskoj listi močvarnih područja od međunarodnog značaja,
- Turistički veoma atraktivan

Odnos turizma i zaštite prirode u NO SAD-a

- NP predstavljaju prave “biserne dragulje “ SAD-a,
- U potpunosti zadovoljavaju rekreativne i kulturne potrebe posetilaca,
- Infrastrukturno veoma su dobro opremljeni (smeštajni objekti, muzeji prirodnih i kulturnih vrednosti, informativni centri...),
- NP upravlja Federalna agencija za NP (National Park Service) koja vodi evidenciju o prometu turista,
- Najposećeniji su NP u letnjem periodu.

- NP u SAD-u izloženi su velikom pritisku posetilaca , što dovodi do stvaranja gužve, buke i aerozagađenja.

- Sredinom 70-tih godina usvojene su određene mere koje bi smanjile degradaciju NP:

✓ turističko-rekreativni sadržaji su stavljeni pod kontrolu,

✓ limitiran je broj posetilaca,

✓ počela je naplata ulaznica,

✓ uvedena je zabrana vožnje privatnih vozila na osetljivim mestima,

✓ akcenat je stavljen na kamping kao dominantan vid smeštaja,

✓ usavršena je vodička služba,

✓ pojačana je promocija nerizičnih aktivnosti (pešačenje, planinarenje)